



RESEBERÄTTELSE

Namn

År och termin för utbyte

Ivana Pia Saric Söderholm

VT23

Utbytesuniversitet

FER Faculty, University of Zagreb

Utbildningsprogram

Civilingenjör Energi och Miljö

## Ett otroligt halvår i Kroatien



### Innan avresa

Jag sökte utbyte av flera anledningar. Den främsta anledningen till att jag ville uppleva att bo i Kroatien och ta del av språket och kulturen är för att jag ville utforska mina rötter, då båda mina föräldrar är kroater. Vidare tycker jag att det är spännande att bo i andra länder och få uppleva en annorlunda vardag. När det gäller förväntningar hade jag i princip inga, eftersom det var omöjligt för mig att veta hur det skulle bli. Jag tänkte att jag skulle ta det som det kom.

För att förbereda mig ansökte jag om valfria kurser på en annan fakultet än den jag var inskriven på. Det var en ganska lång process eftersom det är ovanligt att studera på flera fakulteter samtidigt. Jag var intresserad av att lära mig kroatiska, vilket inte var möjligt på FER. Kroatiska kunskaper är dock inte nödvändiga för ett utbytesprogram i Kroatien, eftersom många kurser erbjuds på engelska. För de kurser som inte är tillgängliga på engelska har jag hört att professorerna ofta erbjuder privata genomgångar över en kopp kaffe.

Jag kan rekommendera att kontakta ansvariga för korridorrum ([poslovnica@sczg.hr](mailto:poslovnica@sczg.hr)) i god tid och ansöka om ett rum. Ju tidigare du gör det, desto större och bättre rum kan du få. Du behöver också lämna in ett hälsocertifikat ([health questionnaire.pdf](#)) som din läkare i Sverige måste fylla i för att visa att du är lämplig att bo med andra personer. Eftersom jag inte trodde att jag skulle bo i studentbostad så var jag tvungen att lösa certifikatet på plats i Zagreb. Jag kontaktade en läkare via [studamb@mef.hr](mailto:studamb@mef.hr) som ordnade detta kostnadsfritt åt mig. En viktig detalj är att du måste visa din vaccinationshistorik för läkaren, så det är viktigt att förbereda det innan mötet. Eftersom jag inte

kunde få fram den informationen från 1177 eller via mina svenska läkare rekommenderar jag att du istället ordnar certifikatet i Sverige, vilket är smidigare.

## Ankomst

När jag anlände deltog jag i välkomstvenemang som hölls varje dag under den första veckan. Jag blev även medlem i ESN, där det erbjöds olika aktiviteter såsom utflykter, rabatter och prova-på-kurser i exempelvis keramik och bachata. Min syster, som studerade i Zagreb tillsammans med mig, och jag fortsatte faktiskt med bachatalektionerna över en period. Jag tycker verkligen att ESN gjorde ett bra jobb. Dessutom blev man tilldelad en fadder som man kunde ställa frågor till och få hjälp av.



Dessa bilder är från februari då vi anlände. Bild 1: min syster i Park Kralja Tomislava. Bild 2: staty av Nikola Tesla på Cvjetni Trg. Bild 3: vandring på Sljeme. Bild 4: svanar på Jezero Jarun.

## Ekonomi

Jag fick ett Erasmusbidrag för att studera vid Zagrebs universitet. Jag arbetade också mycket inför utbytet för att kunna unna mig lite extra. Livet i Zagreb är betydligt billigare än i Sverige, trots den nu försvagade svenska kronan och valutabytet från kuna till euro. Det tillkom avgifter på ca 150 kr för studentkort och medlemskap i ESN. Studentkortet var väldigt användbart då man fick tillgång till rabatter i alla fakulteternas matsalar. Måltiderna bestod av en förrätt (soppa), huvudrätt, sallader, efterrätt, frukt, saft och vatten, och allt detta kostade runt 15 kronor per gång. Med studentkortet fick man även generösa rabatter på aktiviteter i turistområden. Till exempel kostade det 150 kr för personer med studentkort att gå på muren i Dubrovnik, jämfört med 450 kronor för de utan.



Exempel på en måltid i skolmatsalen. På brickorna har vi grah (böngryta), kupus salata (sallad gjort på rödkål), blitva (potatis och mangold), écvapi, pasta med broccoli, friterad aubergine och grönsaksplätt.

Först bodde min syster och jag i en lägenhet som kostade runt 600 euro per månad. Efter ett tag flyttade vi till studentbostäder, vilket kostade 77 euro var. Man delade rum med en annan person. Jag skulle säga att det är ungefär 30-50 % billigare att äta och dricka ute i Zagreb än i Stockholm. På så sätt får man mer pengar över för utflykter runt om i Kroatien eller till närliggande länder. Priserna under högsäsong är mycket höga, så jag passade på att resa till attraktiva områden under mars, april och maj, såsom Dubrovnik, Opatija och andra kuststäder. Enligt min erfarenhet var vädret mycket bra under dessa månader.



Helgresor under mars-maj. Den andra bilden visar en kör som sjunger Klapa, vilket är en traditionell form av acappellasång från Dalmatien i södra Kroatien. Bilden längst till höger är en sällsynt syn – under somrarna kryllar det av turister vid Pileport i Dubrovnik.

Jag kan också rekommendera till folk som har kroatiskt ursprung eller är gifta med en person med kroatiskt ursprung att söka stipendier för kroatiska språkkurser under sitt utbyte. Dessa är de två kriterierna som gör att man kan få stipendium från denna organisation: <https://mdu.gov.hr/vijesti-4693/javni-poziv-za-dodjelu-stipendija-za-ucenje-hrvatskoga-jezika-u-republici-hrvatskoj-za-akademsku-godinu-2024-2025/7061>. Det går även att maila till [stipendije@mdu.hr](mailto:stipendije@mdu.hr) för frågor. Det finns språkkurser på Croaticum som motsvarar 14 HP, och stipendiet täcker kurskostnaden på ca 850 euro.

## Boende

Jag hade kontaktat koordinatörerna som ansvarade för korridorrum men det var lite otydligt om min syster också fick bo i ett sådant då hon inte var en erasmuselev, utan pluggade självständigt på universitetet. Flera månader in på mitt utbyte kontaktade jag dem igen och då godkände de oss eftersom min syster visade att hon studerade kroatiska på Croaticum.

I mitt första boende var lägenheten fin med en stor balkong, kök, sovrum, vardagsrum och ett rymligt badrum. Facebook-sidor jag tittade på var "Zagreb Home Rent: Find Rooms, Apartments and Accommodation" och "Stanovi Zagreb - NAJAM".

I studentkorridoren delade jag ett litet rum med en kroatisk student där vi båda hade en garderob, säng och ett skrivbord längs varsin vägg. Det fanns inte mycket utrymme att röra sig i rummet. Jag tror att min syster och jag fick små rum eftersom vi ansökte ganska sent. Jag ser fördelen med att ha ett större rum, men ur miljösynpunkt är det väldigt resurseffektivt att bo så litet som vi gjorde.

## Universitetet och studierna

Zagrebs universitet består av flera fakulteter som är spridda över staden. Till exempel hade jag kurser på FER-fakultet och på Filosofiska institutionen (där Croaticum/kroatiska kurserna hölls), vilka låg cirka fem minuter ifrån varandra. Jag hade även kurser på Fakulteten för kroatiska studier, som låg på andra sidan staden. Mina lärare reagerade på att jag studerade på flera olika fakulteter. Det verkar inte vara vanligt, och om man bestämmer sig för att göra det behöver man godkännande från KTH, fakulteten man är inskriven på, samt den andra fakulteten man vill läsa kurser hos.

Språkkurser ges på både Filosofiska fakulteten och Fakulteten för kroatiska studier. Den förstnämnda är inte kostnadsfri (om man inte får ett sådant stipendium som jag tidigare nämnt), medan den senare erbjuder en kroatiskkurs på 4 högskolepoäng som är gratis.

Jag hade gärna lagt in lite bilder på universitetet, men jag tog inte så många bilder då min lärare tog upp GDPR när jag skulle fota av en läxa. Jag inser att jag hade kunnat fota annat än inuti klassrummen men nu blev det inte så.

## Kurser

På FER studerade jag kurserna 223035: Circular Economy, 2 HP och 48930: Economics of Power and Energy Systems, 5 HP. Den första kursen var inte så omfattande och bestod av två mindre tentor och tre enkla inlämningsuppgifter. Det var en mycket intressant kurs och läraren som höll den är en f.d. ledamot av Europaparlamentet med mycket erfarenhet inom politik och hållbar utveckling. Den andra kursen var mer beräkningstung och fokuserade till stor del på företagsekonomi. Det som var bra med båda kurserna var att klasserna var ganska små, vilket gav mycket utrymme för frågor.

På Filozofski fakultet studerade jag Language Exercises in Croatian as a Second and Foreign Language 2 (B1.1 CEFRL-nivå), 14 HP. Denna kurs hade lektioner samma tid varje vardag, med valmöjligheter kl 10, 13 eller 15, om jag minns rätt. Lektionerna varade i 2 timmar och 15 minuter utan rast. Jag älskade denna kurs, dels för att innehållet var mycket bra och strukturerat, dels för att läraren var väldigt pedagogisk, och även för att jag här träffade den grupp vänner som jag umgicks med och som delade mitt intresse för Kroatien och språket.

På Fakultet hrvatskih studija studerade jag Croatian for Non-Native Speakers 1, 4 HP. Denna kurs täckte grunderna i det kroatiska språket, och även jag, som redan hade en del kunskaper i kroatiska, drog stor nytta av kursen. Läraren var enastående och mycket inspirerande då det var tydligt att hon var passionerad över sitt yrke. I sommar publiceras hennes (Antonia Ordulj) digitala lärobok för att lära sig kroatiska på nivå A2, vilket är den första på marknaden. Den är mycket användarvänlig och inkluderar inslag för alla sinnen: bilder, text och ljud. Ett hett tips om man vill lära sig språket eller förbättra sina kunskaper inför utbytet.

## Staden och landet

Zagreb och Kroatien är fantastiska. Vädret är behagligt, människorna är sociala och öppna, maten är god, levnadskostnader är låga i svenska mått och det finns många vackra platser att besöka.



Under en roadtrip besökte vi bland annat Podgora, Omiš och Plitvice nacionalni park.

Jag upplevde inte många kulturkrockar då jag är uppvuxen i ett kroatiskt hushåll. Här är några observationer i alla fall:

- Även om jag var förberedd på det, så blev jag ändå förvånad över hur knepigt det kan vara med administrativa processer, såsom att registrera mig på valfria kurser, fixa korridorrum och att förnya mitt kroatiska medborgarskap.
- Folk tar det väldigt lugnt, och servicen varierar verkligen från dag till dag, lite beroende på vad personalen känner för i stunden. Det är inte heller helt ovanligt att olika parter/enheter refererar till varandra och säger olika saker. Många gånger gör de sitt bästa, men det tar ändå tid för att det inte alltid finns tydliga processer. Det gäller bara att ta det lugnt, vara tydlig, trevlig och acceptera att det kanske är en liten krokig väg. Man kommer rätt långt med det.
- Det går att röka i princip överallt, och det är inte ovanligt att det är fullt med rök inomhus i barer.
- Det gäller att vara förberedd på år att äldre personer i Kroatien har prioritet när det gäller sittplatser i spårvagnar och bussar, vilket innebär att man förväntas ge upp sin plats för dem. Om du inte ställer dig upp

på eget initiativ så kan du räkna med att personen i fråga kommer be dig att göra det, vilket jag tycker är väldigt rimligt. Det är svårt att se om den yngre personen själv har någon sjukdom eller skada, men då gäller det bara att kommunicera det och be någon annan ställa sig upp.

- Man förväntas dricka runt 10% på barer och restauranger. Detta gör en stor skillnad då lönerna inom servicebranschen inte är särskilt höga där.
- Folk bemöter dig väldigt mycket bättre om du anstränger dig för att prata lite kroatiska. Åtminstone bör du hälsa på kroatiska, och det är ett plus om du kan beställa på kroatiska samt säga några artighetsfraser.
- Folk umgås länge och ofta. Jag och mina klasskompisar gick på kafic varje dag efter skolan i ca 2 timmar. Du kan beställa en kaffe och sitta med den i timmar. Det är också tillåtet att köpa med något att äta såsom burek från pekaras eller hämtmat.



Efter skoltid på kaféer, Maksimir Park, Jezero Jarun, baren Kavkaz med utsikt över nationalteatern och restaurangen La Štruk där de serverar lokala traditionella rätten štrukli från Zagorje-området.

### Fritid och sociala aktiviteter

Min tid utanför skolan var mycket händelserik och rolig. Varje dag efter skolan gick vi på kafic i ett par timmar, och under helgerna åkte jag med min syster och våra klasskamrater till kusten. Jag har även fått mycket besök från vänner och familj. Vi solade och badade redan i april och maj i Dubrovnik, Rijeka, Opatija, Makarska, Tucepi, Podgora, Sibenik, nationalparken Krka, Trogir, Zadar, nationalparken Plitvice, Split, Brac, Pula och Rovinj. Jag gjorde även en resa till Wien. Ett utbyte i Kroatien är verkligen fördelaktigt på det sättet att det finns många tillgängliga och billiga bussruttor till både vackra områden inom landet och till omkringliggande länder. Enkelresorna har kostat mellan 60-450 kronor, och boenden har varit mycket billigare jämfört med säsongspriser.



Del 1. Minnesvärda stunder med vänner.

När det gäller att få kontakt med andra studenter, umgicks jag nästan uteslutande med klasskamraterna från Croaticum och mina korridorssgrannar. På Croaticum blev ett tajt gäng på cirka sex personer, och de gjorde verkligen vistelsen helt underbar.

## Hållbarhet

Om man vill resa mycket under sitt utbyte är Kroatien ett otroligt bra alternativ eftersom det finns många bussruter både inom landet och till länderna runt omkring. Detta är ett mycket bättre alternativ än att flyga, eftersom man sparar på otroligt stora mängder utsläpp. Det tar inte heller lång tid att ta sig med buss, då Zagreb har ett bra läge.

Jag såg inte många sorteringskärl och i min erfarenhet talades det inte mycket om hållbarhet. Jag fick tipset att samla mina PET-flaskor i en påse och lägga dem bredvid sopkärlet, eftersom det finns behövande som plockar upp dem. Det pekar på att någon typ av återvinningssystem verkar finnas, men jag såg aldrig något sådant.

I matsalarna fanns vegetariska alternativ. Dock fanns inte alltid växtbaserad mat, vilket har potentialen att ha lägst ekologiskt fotavtryck i matväg

## Rekommendationer och övriga reflektioner

Det sker en hel del kostnadsfria events i Zagreb såsom musikfestivaler och matfestivaler. som jag tipsar om att ta del av! Jag har gått på två festivaler, asiatisk matmarknad och även konserter anordnade av universitetet. Det var också en rolig upplevelse att se fotbolls-EM i Kroatien.

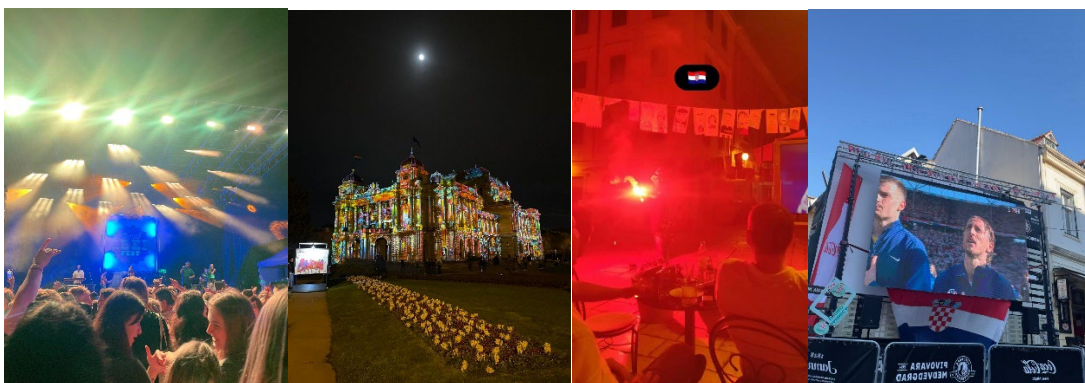


Bild 1 och 2: Beer Festival och Festival of Lights i Zagreb. Bild 3 och 4: Kroatienmatcher i Šibenik och Zagreb.

Försök att lära er några kroatiska fraser, då ni kommer få ett bättre bemötande på så sätt. Även om många behärskar engelska, finns det ändå de som känner sig obehövsamma och därför kan visa ett ointresse om du inte försöker tala deras språk. Jag vet några utbytesstudenter som upplevde kroater som otrevliga, men de ansträngde sig inte att prata ens lite kroatiska. Min upplevelse är att folk i Sydeuropa generellt verkligen uppskattar när någon försöker tala deras språk och visa intresse för deras kultur. Så därför är detta ett starkt tips från mig!

Alla mail och länkar jag har klistrat in i den här berättelsen har tagit mycket tid och ansträngning att få fram. Eftersom det inte är många som åker på utbyte till Zagreb från KTH, fanns det ingen information om sådana här erfarenheter eller tips tillgänglig för mig. Mina främsta rekommendationer är att ni använder er av dem!

Som redan nämnt, rekommenderar jag att bo i korridorsrum och äta i skolmatsalen, då ni kommer spara mycket pengar på så sätt. Använd de pengar som blir över till att resa iväg på helgerna till kusten eller närliggande länder. Under april och maj är vädret väldigt bra, priserna billigare och ni slipper de extrema turistmassorna som annars finns på sommaren.